

Leerdoelen literatuur

bijlage I

De leerlijn literatuur is gebaseerd op de culturele competenties van receptief vermogen, creërend vermogen en reflectief vermogen. Bij vertaling op leerling niveau gaat het dan om kijken/luisteren, maken en verwoorden. Om literatuur te leren kennen is het belangrijk dat kinderen kennis maken met verschillende soorten verhalen, boeken en poëzie. Door deze te bekijken en te beluisteren en door erover te praten is er verdieping van kennis mogelijk. Het gaat dan om het verwerven van zogenoemde literaire competenties, de vaardigheid om literatuur als literatuur te lezen en beleven. Door voor te lezen, te lezen, zelf verhalen en poëzie te maken en door erover te praten met elkaar leren kinderen spelenderwijs allerlei literaire begrippen en structuren kennen. Denk hierbij aan verhaalstructuren, verhaalperspectief en eigenschappen van hoofd- en bijpersonages.

Culturele competenties:	Receptief vermogen	Creërend vermogen	Reflectief vermogen
	Kijken (Luisteren)	Maken	Verwoorden
Focus	(leerling bekijkt) kunstwerk	(leerling) als kunstenaar	(leerling als) publiek
Subdomeinen	<u>medium & boodschap</u> Mensen zijn verhalenvertellers. Literatuur kent vele verhalen en een lange geschiedenis. Door kinderen te leren over deze vorm van kunst leren ze literatuur beter begrijpen en waarderen. Leerlingen werken zo aan hun literaire competentie.	<u>inspiratie & vormgeving</u> Taal is ons communicatiemiddel bij uitstek. Mondelinge taal is een middel om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen en voor anderen inzichtelijk te maken. Praten over boeken kan daarbij helpen. Het zelf maken van teksten en gedichten ook. Evenals het verwerken van literatuur in andere uitingsvormen zoals drama, dans, beeldende vormgeving.	<u>identiteit & diversiteit</u> Door te praten over literatuur leert een kind te reflecteren op die vorm van verhalen vertellen. Ook leren ze daarbij naar elkaar te luisteren, argumenteren, presenteren, vertellen en discussiëren. Ze leren zo ook op hun eigen werk te reflecteren.
Kerdoelen	PO 56	PO 54	PO 55
	De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.	De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.	De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.
Primair Onderwijs jaar 1 + 2			
	De leerling ervaart de kracht en schoonheid van een mooi verhaal.	De leerling kan een verhaal (na-) vertellen aan de hand van illustraties in een prentenboek.	De leerling kan in eenvoudige bewoordingen iets vertellen over personages en gebeurtenissen uit een verhaal.
	De leerling kan met aandacht luisteren naar het voorlezen van prentenboeken en andere boeken.	De leerling kan in eenvoudige bewoordingen en met hulp van de docent een ander einde verzinnen voor een verhaal.	De leerling kan vertellen wat het verhaal met hem/ haar doet.
	De leerlingen ervaart de betekenis van kleurgebruik, vorm, en compositie in (prenten) boeken.	De leerling is in staat (delen van) een verhaal te verbeelden in onder andere knutselwerken of toneelstukjes.	De leerling is in staat om via gesprekken na te denken over thema's binnen een verhaal.
	De leerling kan werkelijkheid van fantasie onderscheiden.		

Primair Onderwijs jaar 3+4			
	De leerling herkent de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten)boeken.	De leerling kan passages uit jeugdliteratuur/poëzie naspelen en navertellen.	De leerling kan een eenvoudig onderbouwd oordeel geven over een verhaal door persoonlijke waardering te verbinden aan een of meer elementen van de verhaal-structuur (zoals personages, spanningsbouw, humor, tekeningen, thema en stijl).
	De leerling kan werkelijkheid van fantasie onderscheiden.	De leerling kan, evt. samen met medeleerlingen, vanuit eigen fantasie een verhaal/gedicht maken en dit vervolgens voordragen.	De leerling kan personages onderscheiden en gevoelens van (hoofd) personages uitleggen.
	De leerling maakt kennis met verhaalstructuren: tekeningen, woorden, het begin, midden en einde van het verhaal, de schrijver en de tekenaar.	De leerling kan conclusies trekken naar aanleiding van een gedeelte van een voorgelezen verhaal en de afloop daarvan voorspellen. Dat kan in verschillende uitingsvormen zoals mondelinge of schriftelijke taal maar ook in dans, drama of beeldend.	De leerling kan aan de gevoelens van (hoofd) personages betekenis geven en ze op zichzelf betrekken.
	De leerling ervaart vanuit een voorgelezen verhaal het verschil tussen vroeger en nu.		De leerling ontmoet de schrijver en/of illustrator.
	De leerling kan verschillende genres onderscheiden.		
Primair Onderwijs jaar 5 +6			
	De leerling herkent diverse manieren om verhalen te vertellen en kan deze benoemen. De leerling kan een verhaallijn (introductie, probleem, oplossing, einde) identificeren en herkent een verhaallijn die afwijkt.	De leerling kan vertelperspectief, vertelstructuren, plaats en tijd, feit en fictie, rijmaspecten toepassen in een zelf gemaakt verhaal of gedicht. (wie/wat/waar/wanneer/waarom/hoe)	De leerling kan zijn mening over jeugdliteratuur en poëzie goed onderbouwd beargumenteren.
	De leerling kan, door het luisteren of lezen van cultuurhistorische jeugdliteratuur, wisselingen van tijd en plaats onderscheiden.	De leerling geeft een verhaal/gedicht zelf vorm in o.a. een toneelstuk, schilderij, muziekstuk of andere uiting.	De leerling ontmoet de schrijver en/of illustrator en gaat in gesprek.
	De leerling heeft oog voor betekenisvolle verbanden binnen een verhaal, zoals tussen titel en vertaalinhoud, tussen naam van personage en zijn eigenschappen.	De leerling is in staat om verschillende zoekstrategieën in te zetten om een gestelde vraag op te lossen (mediawijsheid, breder dan alleen internetvaardigheden).	De leerling kan zich een weloverwogen mening vormen over eigen werk en dat van medeleerlingen.
	De leerling kan diverse genres onderscheiden op basis van specifieke kenmerken en ontwikkelt persoonlijke voorkeuren.		De leerling kan zich verplaatsen in de werkelijkheid van een boek en vertellen wat voor betekenis die voor hem heeft in de eigen werkelijkheid.
	De leerling herkent structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen.		De leerling heeft oog voor de echte wereld en de verhaalwereld: levenservaring helpt om gebeurtenissen uit het verhaal verklaren.

Primair Onderwijs jaar 7 +8			
	De leerling kan begrijpen wat bedoeld wordt met lege gaten in een tekst en hier invulling aan geven.	De leerling kan op basis van zijn eigen fantasie een verhaal of gedicht maken, behorend tot een zelf gekozen genre. De leerling is in staat om binnen zijn werk een (spannings-) opbouw toe te passen.	De leerling kan jeugdliteratuur/poëzie beoordelen met goed onderbouwde argumenten ten aanzien van eigen gevoelens. Kan gedichten en verhaalfragmenten samenvatten.
	De leerling herkent literair taalgebruik. De leerling kan rijmschema's benoemen en kent eenvoudige vormen van beeldspraak.	De leerling kan eigen werk of verslaglegging van jeugdliteratuur/poëzie zelfstandig verwerken in een presentatie voor een groep.	De leerling kan leeservaringen van eigen werk en dat van medeleerlingen uitwisselen en deze goed onderbouwd beargumenteren.
	De leerling ziet hoe tekst, met of zonder beeldinteractie, leidt tot effecten als spanning, humor en ironie.	De leerling kan jeugdliteratuur/poëzie of eigen werk toepassen en verwerken in andere kunstvormen, o.a. drama, muziek, beeldende kunst.	De leerling onderkent en begrijpt dat verhalen meer dan één betekenis kunnen hebben.
	De leerling ziet boekverfilmingen en kan deze relateren aan een boek.		